

Vergaderjaar 2008–2009

29 628

Politie

Nr. 131

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 25 juni 2009

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de sterkte van de basispolitiezorg en een brief van de ACP (2008D16987) over preventieve maatregelen om geweld tegen politiemensen en andere overheidsambtenaren te bestrijden. De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 24 juni 2009. Vragen en antwoorden, voorzien van een inleiding, zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Leerdam

De griffier van de commissie,
Van Leiden

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Halsema (GL), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Gerkens (SP), Sterk (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhouwer (PvdA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA), Anker (CU), Vacature (CDA), Plv. leden: Teeven (VVD), Vacature (GL), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Smilde (CDA), Polderman (SP), Spies (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA), Cramer (CU) en Knops (CDA).

Inleiding

De beantwoording heeft enige tijd op zich laten wachten omdat ik eerst overleg wilde hebben met de politievakorganisaties over agressie en geweld tegen politieambtenaren in het algemeen en de preventieve maatregelen van de Algemeen Christelijke Politiebond in het bijzonder. Ik heb de uitkomsten van dit overleg betrokken bij de beantwoording van uw vragen.

Afspraak met de politievakorganisaties is dat een goede invulling van het werkgeverschap vraagt om een uniforme behandeling van zaken van agressie en geweld door alle korpsbeheerders en korpschefs van de politiekorpsen. Hiervoor komt er een landelijke uitvoeringsregeling. Deze uitvoeringsregeling is gebaseerd op de handreiking voor het protocol over geweld tegen de politie, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005–2006, 29 628, nr. 29. Deze uniforme regeling vloeit tevens voort uit de CAO politie 2005 en bevat arbeidsvoorwaardelijke aspecten. Gelet hierop wil ik dit najaar overeenstemming bereiken met de politievakorganisaties over deze regeling.

1

Kunt u een reactie geven op het «tienpuntenplan» van de politie vakorganisatie ACP? Graag algemeen en per punt.

Beantwoording algemeen:

Het is waardevol dat vertegenwoordigers van werknemersorganisaties met een publieke taak meedenken om agressie en geweld tegen hun leden tegen te gaan. De tien punten die de Algemeen Christelijke Politiebond heeft ingebracht, hebben op twee na, het smoelenboek op internet en de minimumstraffen, mijn instemming. Veel van de genoemde maatregelen bestaan al. Bij de besluitvorming over de toepassing van deze punten en overigens voor elke maatregel die het bestuur en de politie neemt in reactie op agressie en geweld geldt dat deze dient gewogen te langs de maatlat van proportionaliteit en subsidiariteit. De door de politiebond genoemde maatregelen kunnen door de verantwoordelijken ook in andere situaties dan geweld tegen politiemensen worden toegepast.

Deze verantwoordelijkheid ligt hiervoor bij het lokale bestuur en de rechterlijke macht. Ik stel me echter voor dat de toepassing en de inzet van de instrumenten een zaak is van overleg in de lokale driehoek. Punten die nadere kennisontwikkeling vergen, zijn de handhaving en de extra belasting van het politieapparaat hierbij.

Beantwoording per punt:

1

Horecagelegenheden eerder sluiten als er aanhoudend sprake is van overlast van geweld tegen politiemensen of andere overheidsdienaren.

Mijn reactie

Gemeenten hebben al mogelijkheden om horecagelegenheden via de vergunning (bijvoorbeeld door intrekking van de vergunning of het stellen van nadere voorschriften) of via een sluiting van de inrichting in het belang van de openbare orde voor korte of langere duur. Het is aan gemeenten om dit beleid toe te passen. Belangrijk vind ik het signaal dat hiervan uitgaat naar de exploitanten van horecagelegenheden, die medeverantwoordelijkheid dragen voor de openbare orde in het gebied rondom haar gelegenheden. Vele gemeenten kennen een dergelijk beleid.

2

Huisarrest (bijvoorbeeld met Oud en Nieuw) voor diegenen waarvan bekend is dat bepaalde feestjes of weekenden steevast uit de hand lopen.

3

Meldplicht: op gezette tijden per avond/dagdeel fysieke melding op een aangewezen politiebureau. Straf volgt wanneer iemand niet op komt dagen.

Mijn reactie

Ad. 2 en 3: Persoongerichte maatregelen zoals huisarrest in de vorm van elektronisch toezicht en meldplicht kan de officier van justitie nu al eisen in strafzaken. Volgens het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast, zoals dat op 9 april 2009 door uw Kamer is aangenomen en nu voorligt in de Eerste Kamer, kunnen de burgemeester en de officier van justitie in geval van herhaaldelijk ordeverstoring gedrag in groepsverband of individueel c.q. ernstige strafbare feiten die de openbare orde ernstig verstoren een meldingsplicht opleggen. Huisarrest is moeilijk te handhaven anders dan door arbeid-intensieve controles of elektronisch toezicht. De reeds bestaande (strafrechtelijke) meldplicht legt de verantwoordelijkheid duidelijk bij de dader neer en is voor het politieapparaat, voor zover ik nu weet, minder belastend. Zo wordt deze (door de strafrechter opgelegde) meldplicht wordt nu bijvoorbeeld al toegepast bij de jaarwisselingen en bij voetbal. Met het genoemde wetsvoorstel kan de meldplicht vroegtijdiger worden opgelegd

4

Introductie van het Elektronisch Volg Systeem op structurele of incidentele basis zodat altijd te traceren is waar iemand is/is geweest.

Mijn reactie

Ad. 4: Rechters hebben de mogelijkheid dit op vordering van de officier op te leggen voor een bepaalde tijd. Het volgsysteem dient wel veiligheids-garanties te bevatten. Daarnaast moeten bepaalde soorten van delinquenten uitgesloten zijn hiervan (psychisch gestoorden). Verder stelt het eisen aan de locatiebepaling. Deze dient weinig blind spots te bevatten.

5

Preventief gebiedsverbod: op bepaalde momenten gelden verboden om op plaats X aanwezig te zijn.

Mijn reactie

Ad. 5: Burgemeester en de officier van justitie kunnen een gebiedsverbod voor maximaal drie maanden opleggen op grond van het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast. Deze gebiedsverboden kunnen drie keer met maximaal drie maanden worden verlengd tot maximaal één jaar. Kortere gebiedsverboden zijn mogelijk via de Algemene Politieverordening of artikel 172, derde lid, van de Gemeentewet.

6

Contactverbod – wanneer blijkt dat bepaalde combinaties van personen tot «rotzooi» leiden, komt er een – tijdelijk – verbod voor het contact tussen deze combinaties. Let op, dit is niet hetzelfde als een sament-scholingsverbod.

Mijn reactie

Ad. 6: De burgemeester kan op basis van het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast een groepsverbod opleggen om ongewenste groepsvorming tegen te gaan. Dit groeps-

verbod kan zich richten tot personen die blijk hebben gegeven van herhaaldelijk ordeverstoring gedrag en strekt ertoe om de groep «uit elkaar te trekken». Het groepsverbod wordt opgelegd aan de persoon die herhaaldelijk individueel of groepsgewijs de openbare orde heeft verstoord of bij groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad. Bij ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde kan dan het bevel worden uitgevaardigd dat de betreffende ordeverstoorder zich niet in een of meer bepaalde delen van de gemeente op een voor publiek toegankelijke plaats zonder redelijk doel met meer dan drie andere personen in groepsverband mag ophouden.

7

Vergunningenbeleid voor gemeenten wordt strenger toegepast voor feesten en evenementen. Wanneer er niet voldoende politiecapaciteit is om de openbare orde te garanderen, wordt geen vergunning afgegeven.

Mijn reactie

Ad. 7: De burgemeester die de vergunning afgeeft moet het openbare orde vraagstuk en de handhaving ervan meerwegen in de verlening ervan. Hij is hierop aanspreekbaar door de gemeenteraad.

8

Er worden afspraken gemaakt over minimumstraffen, waardoor een rechter ten minste een bepaald minimum oplegt als er sprake is van geweld tegen ambtenaren.

Mijn reactie

Ad. 8: Dit voorstel past niet in ons huidige strafrechtssysteem. De zittende magistratuur moet onafhankelijk een zaak en de omstandigheden daarvan kunnen wegen om op grond daarvan tot een passende straf komen. Ik ben dan ook geen voorstander van deze maatregel, noch de minister van Justitie.

9

Snelrechtprocedures worden sneller en efficiënter toegepast, zodat zaken waarbij politiemensen te maken hebben gehad met geweld, meteen worden afgehandeld en niet op de plank blijven liggen.

Mijn reactie

Ad. 9: De minister van Justitie heeft op 4 december 2008 een brief hierover naar de Tweede Kamer gezonden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 700 VI, nr. 83). Hierin staat wanneer toepassing van snelrecht plaatsvindt in relatie tot geweld tegen werknemers met een publieke taak. Tijdens de jaarwisseling is deze maatregel toegepast. De minister van justitie stuurt een evaluatie hiervan binnenkort aan uw Kamer.

10

Smoelenboek op internet: veelplegers van geweld tegen politiemensen komen met een foto op internet te staan. Op die manier kunnen bijvoorbeeld horecagelegenheden (tijdelijk) bepaalde mensen weigeren wanneer die consequent voor overlast zorgen.

Mijn reactie

Ad. 10: Ik ben geen voorstander van deze maatregel. In Nederland hebben we een strafrechtssysteem om veelplegers passende maatregelen op te leggen. Een publiekelijke strafsysteem is onbeheersbaar en past niet in ons democratische rechtstaat. Een dergelijke vorm van publiekelijk aan de schandpaal nagelen wijs ik ten stelligste af.

2

Denkt u dat de tien punten een bijdrage zullen leveren aan het beperken van het geweld tegen ambtenaren? Zo ja op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Bovenstaande acht door mij onderschreven punten kunnen in mijn ogen een bijdrage leveren in het beperken van agressie en geweld in het algemeen.

De maatregelen die het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast dat vorig jaar is ingediend, introduceert kunnen in een aantal gevallen opportuun zijn bij de bestrijding en aanpak van geweld tegen ambtenaren.

3

Welke suggesties van de ACP wilt u betrekken bij de uitwerking van uw beleid?

Alle acht door mij onderschreven punten zal ik met regelmaat onder de aandacht brengen van bestuurders en handhavers bij de aanpak van agressie en geweld. Waar mogelijk neem ik de suggesties mee in de uitwerking van het eenduidig optreden voor politie en openbaar ministerie bij geweld tegen werknemers met een publieke taak.

4

Welke punten zijn reeds bestaande praktijk dan wel onderdeel van lopend wetgevingproces?

Zie beantwoording van vraag 1.

5

Wordt er eventueel extra geld vrijgemaakt voor de uitbreiding van taken?

Vooralsnog voorzie ik geen uitbreiding van taken. De 10-punten van de politiebond geven voornamelijk het bestuur meer bevoegdheden en dwangmiddelen die door onder meer de politie worden gehandhaafd.

6

Welke straffen krijgen de plegers van geweld tegen politieagenten en andere overheidsambtenaren en welke straffen krijgen recidivisten?

Op 19 februari 2009 heb ik u het onderzoek aangaande de toepassing van de strafvorderingrichtlijn toegezonden, zie hiervoor Kamerstuk II, vergaderjaar 2008–2009, 28 684 nummer 204. Ik verwijs u graag naar dit onderzoek.

7, 8 en 9

Hoeveel geweldsincidenten hebben er plaats gevonden met betrekking tot politieagenten in de afgelopen vier jaar en kunt u dit helder aangeven per politieregio?

Hoeveel geweldsincidenten hebben er plaats gevonden met betrekking tot andere overheidsambtenaren in de afgelopen vier jaar?

Indien er naar aanleiding van aangiftes van politiepersoneel of andere overheidsambtenaren geseponeerd is, hoe vaak is dat gebeurd en wat zijn daarvoor de redenen geweest?

Op 19 februari 2009 heb ik u het onderzoek aangaande behandeling van zaken van geweld tegen politieambtenaren onder de titel «Bont en blauw» toegezonden, zie hiervoor Kamerstuk II, vergaderjaar 2008–2009, 28 684 nummer 204. Ik verwijs u graag naar dit onderzoek.

10 en 11

Waarom hebben sommige slachtoffers van geweld tegen politieagenten of andere overheidsambtenaren wel schadevergoeding ontvangen en andere niet?

Welke politieregio's behartigen de belangen van hun politiepersoneel na aangifte van een geweldsincident? Wat is de reden dat niet alle politieregio's die belangen behartigen?

Elk regionaal politiekorps is tot voor kort autonoom geweest bij het invullen geven van haar werkgeverschap op het gebied van agressie en geweld. Dit heeft in een aantal politiekorpsen geleid tot zeer positieve, maar ook zeer verschillende ontwikkelingen. In heel politie Nederland is in de afgelopen jaren zowel in de aanpak als in de cultuur, een behoorlijke inhaalslag gemaakt waarbij de handreiking voor het protocol over geweld tegen de politie, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005–2006, 29 628 nummer 29, als model dient. Ondertussen is met het Korpsbeheerdersberaad, de Raad van hoofdcommissarissen en de politievakorganisaties afgesproken dat de verschillen tussen de regionale politiekorpsen worden weggenomen. In 2009 verschijnt er een uitvoeringsregeling voor alle politiekorpsen.

12 en 13

Kunt u in een helder overzicht aangeven welke straffen er per arrondissement uitgesproken zijn in zaken waar geweld is gepleegd tegen politieagenten? Waarom bestaat er verschil tussen die straffen?

Kunt u in een helder overzicht aangeven welke straffen er per arrondissement uitgesproken zijn in zaken waar geweld is gepleegd tegen overheidsambtenaren? Waarom bestaat er verschil tussen die straffen?

Agressie en geweld tegen de werknemers is onacceptabel. Daarom willen wij agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak verminderen. Deze doelstelling wil ik onder meer realiseren door een dadergerichte aanpak. Onderdeel van deze aanpak is het verhogen van de strafeis door de officier van justitie in strafzaken waarbij geweld is gepleegd tegen werknemers met een publiek taak. Ook in die gevallen waarbij deze werknemer door zijn taak in deze omstandigheid is gebracht, in deze ten opzichte van de hoogte van de basisstrafeis in mishandelingzaken. Deze eis dient conform de strafvorderingrichtlijn de zogenoemde «Polarisrichtlijn» plaats te vinden. Op 19 februari 2009 heb ik u het onderzoek aangaande de toepassing van de strafvorderingrichtlijn toegezonden, zie hiervoor Kamerstukken II, vergaderjaar 2008–2009, 28 684 nummer 204. Ik verwijs u graag naar dit onderzoek. Daarbij merk volledigheidshalve op dat elke zaak afzonderlijke getoetst en beoordeeld wordt in het strafproces.

Genoemd onderzoek geeft, naar ons oordeel een voldoende landelijk beeld over de eisen en straffen in zaken van geweld tegen politieagenten en ambtenaren met verklaring voor de verschillen daartussen. Gelet op de afspraak met de minister van Justitie over monitoring door College van procureurs-generaal van de uitvoering van de strafvorderingrichtlijn, zoals verwoord in eerder genoemde brief, vind ik een diepgaander onderzoek per arrondissement niet nodig.

14

Kunt u, naar aanleiding van de mening van de ACP dat geweld tegen politiemensen op dit moment met name met repressieve instrumenten bestreden wordt, aangeven welke preventieve instrumenten ingezet worden voor de bestrijding van dit geweld? Kunt u aangeven welke repressieve dan wel preventieve aspecten te onderscheiden zijn aan de instrumenten die de ACP voorstelt?

Onder preventieve maatregelen versta ik in engere zin fysieke en technische maatregelen die bijdragen aan het voorkomen van agressie en geweld en in ruimere zin vat ik daar ook onder het voorbereiden van medewerkers op agressie en geweld. De korpsleidingen van de veel regionale politiekorpsen hebben al tal van maatregelen genomen die geweld kunnen voorkomen. De belangrijkste wijziging van de afgelopen jaren is de verandering in de cultuur. Het gedogen van agressie en geweld, verbaal of fysiek, is voorbij. Uit overzichten van geweldsvoorvallen tegen politiemensen uit diverse politiekorpsen van de afgelopen jaren blijkt de toename van agressie en geweld voornamelijk te bestaan uit beledigingen, die nu in tegenstelling tot het verleden worden aangepakt. De «fuck you» en «homo»-arresten uit 2008 en 2004 zijn daar een uiting van. In 2009 hebben de rechters geoordeeld dat uitingen als «stelletje sukkel», «idiot», «vieze teringlijer», «kankerhoer», «stomme eikels», «all cops are bastards» beledigend zijn voor politiemensen en een ernstige inbreuk op en ondermijning van het respect dat ten aanzien van ambtenaren die hun publieke taken verrichten, dient te worden opgebracht. De vergroting van de aandacht is al gesignaleerd in het onderzoek «Agressie en geweld tegen politiemensen» van de Vrije Universiteit te Amsterdam (2008). Ook uit de gegevens van het openbaar ministerie blijkt dat ten opzichte van indexjaar 1998 het aantal processen verbaal ter zake belediging van een ambtenaar in functie een gestaag is gestegen naar 298% 2008. (van 2597 naar 7761 zaken)¹.

Andere voorbeelden van het voorkomen van agressie en geweld zie ik bij de inrichting van de gebouwen. Vele politiebureaus kennen nu gescheiden werkstromen, zoals het baliewerk, het opnemen van een aangifte en afhandeling van verdachten, waardoor de rust in het gebouw is toegenomen evenals de kwaliteit van de dienstverlening aan de bezoekers. Veel politiekorpsen maken werk van het analyseren van de informatie over agressie en geweld, zodat – in samenspraak met andere partners – gericht beleid kan worden ontwikkeld om geweld te bestrijden c.q. tegen te gaan. Zo heeft het politiekorps Amsterdam-Amstelland haar gegevens over geweld door en tegen de politie volledig laten analyseren door de Vrije universiteit van Amsterdam. Dit onderzoek heeft het politiekorps een bron van informatie opgeleverd over omvang van geweld naar aard, type dader, locatie en tijd. Deze informatie helpt om agressie en geweld tegen te gaan en aan te pakken. Als laatste wil ik in dit verband wijzen op de intensiveringen binnen het programma van de integrale beroepsvaardigheidstraining. Hierin zijn ook modules opgenomen die agenten voorbereiden op hun optreden in horecagebieden. Daarnaast is ook het opleiden aan de hand van het bejegeningprofiel van de Nederlandse politie een belangrijk onderdeel in de aanpak van voorkoming van agressie en geweld.

15

Kunt u bij de instrumenten die de ACP voorstelt, aangeven of die nu al toegepast worden in de bestrijding van geweld in het algemeen en tegen de politie in het bijzonder? Kunt u aangeven voor welke instrumenten een wijziging in de regelgeving of de beleidsuitvoering nodig zou zijn om ze tegen geweld tegen politiemensen in te zetten?

Zie beantwoording van vraag 1.

16

Kunt u een overzicht geven van de misdragingen, die vervolgd worden onder de noemer geweld tegen agenten? Acht u het werkbaar om voor deze delicten met een minimumstraf te werken? Wanneer wilt u de Kamer nader informeren over de wenselijkheid van opname in het strafrecht van geweld tegen publieke dienstverleners als gekwalificeerd delict?

¹ Bron: Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie – juni 2009.

Op 19 februari 2009 heb ik uw Kamer twee documenten toegezonden, namelijk het onderzoek aangaande de evaluatie van de strafvorderingsrichtlijn en het onderzoek aangaande behandeling van zaken van geweld tegen politieambtenaren (onder de titel «Bont en blauw»). Ik verwijs u naar Kamerstukken II, vergaderjaar 2008–2009, 28 684 nummer 204. Voor de vraag over minimumstraffen verwijs ik u naar het antwoord op vraag 8. De vraag of verbreding van het strafrecht in de vorm van een gekwalificeerd delict wenselijk is, wordt momenteel nog gezien.